

Praktiska konsekvenser av de nya reglerna för rörelseförvärv och koncernredovisning

De bolag som har kalenderår som räkenskapsår ska fr.o.m. 1 januari 2010 tillämpa de nya reglerna i IFRS 3 Rörelseförvärv och IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter. I denna artikel redogör vi för ett antal frågeställningar som uppkommer vid tillämpningen och belyser effekter i redovisningen som ändringarna innebär.

Definitionen av rörelse har ändrats – vad innebär detta i praktiken?

För att redovisa ett förvärv enligt reglerna i IFRS 3 (reviderad 2008) måste definitionen för rörelse vara uppfylld. Definitionen av rörelse har ändrats i de nya reglerna för rörelseförvärv. En rörelse är en integrerad mängd resurser och processer som kan bedrivs och styrs i syfte att ge avkastning. Den nya definitionen förtydligar att rörelsen inte behöver innehålla alla resurser och processer som säljaren använde sig av så länge det är möjligt för förvärvaren att integrera rörelsen med sina egna resurser och processer för att ge avkastning. Den nya definitionen klargör även att rörelsen i dagsläget inte behöver generera någon avkastning bara det är möjligt i framtiden. Detta innebär exempelvis att förvärv av s.k. "start-up-verksamheter" kan definieras som rörelseförvärv. Vår bedömning är att den nya definitionen av rörelse i övriga fall i praktiken inte kommer att ha någon större påverkan gällande bedömning av rörelse eller inte jämfört med tidigare.

Transaktionsrelaterade utgifter belastar resultatet

Utgifter som är hänförliga till förvärvet exempelvis arvoden till revisorer, juridiska rådgivare, värderingsmän och andra konsulter, t.ex. utgifter för att genomföra due diligence, får inte ingå i beräkningen av överförd ersättning. Detta beror på att sådana utgifter inte anses ingå i det verkliga värdet på den överförda ersättningen till säljaren och inte anses vara en tillgång hos förvärvaren vid förvärvstillfället eftersom fördelarna med de transaktionsrelaterade utgifterna anses vara förbrukade när tjänsterna erhålls. Detta innebär att utgifterna kommer att belastas resultatet när de uppstår i stället för som tidigare ha inkluderats i anskaffningsvärdet. Utgifter för utgivning av värdepapper och upp-tagande av lån ska i likhet med tidigare redovisas i eget kapital respektive i lånet.

Hur ska transaktionsrelaterade utgifter relaterade till förvärv som skett innan IFRS 3 (2008) börjat tillämpas och som är hänförliga förvärv som redovisas efter denna tidpunkt? IFRIC har noterat att det finns olika tolkningar hur dessa ska hanteras, men inte tagit ställning till vilken tolkning som gäller. I stället säger IFRIC att det måste framgå i redovisningsprinci-

perna gällande rörelseförvärv hur bolagen har valt att redovisa dessa utgifter och dess belopp. Detta innebär att dessa utgifter antingen kan belastas resultatet eller ingå som en del av anskaffningen.

Stegvisa förvärv och avyttringar kan ge omvärderingseffekter i resultatet

Ibland anskaffas andelar i dotterföretag vid olika tillfällen, så kallade stegvisa förvärv. Enligt IFRS 3 (2008) ska den tidigare ägda andelen i företaget värderas om till verkligt värde vid tidpunkten när bestämmande inflytande erhålls. Den del av företaget som före förvärvet klassificerades som finansiell anläggningstillgång alternativt intresseföretag omvärderas därmed till verkligt värde, vilket påverkar resultatet. Om investeringen redan värderats till verkligt värde över övrigt totalresultat med ackumulerade förändringar i reserv i eget kapital, ska reserven omföras till resultatet vid tidpunkten när bestämmande inflytande erhålls. Detta gäller också för andra reserver, som exempelvis reserver för kassaflödessäkringar relaterade till innehavet. Detta innebär att tidigare reserver inte kommer att kunna utnyttjas som en buffert i framtiden vid eventuell värdenedgång.

IFRS 3 (2008) kan också öka risken för nedskrivning av goodwill. Vid stegvisa förvärv "nollställs" tidigare goodwill och en ny beräkning av goodwill görs per den tidpunkt då det bestämmande inflytandet erhålls. Detta kan troligen i många fall innebära att goodwill kommer att bli högre jämfört med om de tidigare reglerna tillämpats. Därmed försvinner den "buffert" som enligt tidigare regler fanns mellan det verkliga värdet vid det andra förvärvet och anskaffningsvärdet på den goodwill som fanns innan bestämmande inflytande erhöles.

En annan form av stegvisa förvärv sker när moderföretaget anskaffar ytterligare andelar i ett företag som redan är dotterföretag, dvs. moderföretaget förvärvar från innehav utan bestämmande inflytande (tidigare benämnt minoritetsintresse). Sådana förvärv anses vara en transaktion mellan moderbolagets ägare och de andra ägarna (ägarna utan bestämmande inflytande) och redovisas därmed som förskjutning inom eget kapital. Vinster respektive förluster som uppstår redovisas som ökning respektive minskning av det egna kapital som är hänförligt till moderföretagets ägare. Motsvarande gälder vid försäljning av andelar när bestämmande inflytande kvarstår.

Om moderföretaget säljer en så stor del av aktierna att det bestämmande inflytandet upphör ska kvarvarande andel av dotterföretaget klassificeras antingen som ett intresseföretag eller en finansiell tillgång, beroende på om moderföretaget har betydande inflytande efter försäljningen eller inte. Den andel som behålls omvärderas till verkligt värde vid försäljningstidpunkten, enligt ändringen av IAS 27. Detta innebär att resultatet vid en försäljning kan innehålla ett realisationsresultat och ett omvärderingsresultat. Det uppstår en redovisningseffekt som om man sålt hela sitt innehav och sedan köpt tillbaka den kvarvarande delen till marknadsvärde.

Hur ska innehav utan bestämmande inflytande värderas?

Under IFRS 3 (2008) finns det två alternativ att värdera innehav utan bestämmande inflytande. Antingen värderas det till

- verkligt värde vid förvärvstidpunkten, dvs. även innehav utan bestämmande inflytande ger upphov till goodwill eller
- proportionerlig andel av det verkliga värdet av det förvärvade företagets identifierbara tillgångar och skulder, vilket innebär att den andel av goodwill som är hänförlig till innehav utan bestämmande inflytande inte redovisas.

De olika alternativen kan väljas transaktion för transaktion.

Konsekvensen av att redovisa innehav utan bestämmande inflytande enligt det senare alternativet är att såväl innehav utan bestämmande inflytande som goodwill blir lägre. Detta leder till en lägre nedskrivning vid ett ev. framtida nedskrivningsbehov av goodwill.

Val av det senare alternativet får också en påverkan på eget kapital hos förvärvaren om ytterligare förvärv sker från innehav utan bestämmande inflytande. På grund av att innehav utan bestämmande inflytande är redovisat till ett lägre värde initialt kommer efterföljande förvärv av innehav utan bestämmande inflytande leda till en större minskning av andelen av eget kapital. Det kan därför vara en fördel att använda det första alternativet, om ägaren med bestämmande inflytande med stor sannolikhet kommer att förvärva ytterligare andelar.

Villkorade köpeskillingar kan ge resultat effekter

Det förekommer att det slutliga priset för förvärv inte är känt vid förvärvstidpunkten. En tilläggs- eller återbetalning kan komma att ske vid en senare tidpunkt då en slutreglering av köpeskillingen ska göras. Villkorade köpeskillingar ska värderas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten och klassificeras antingen som skuld eller eget kapital. Villkorade köpeskillingar som inte klassificerats som eget kapital initialt ska omvärderas vid varje rapporttidpunkt fram till slutlig reglering.

Om villkorad köpeskillning har klassificerats som skuld kommer en omvärdering av skulden att påverka resultatet eller övrigt totalresultat, till skillnad från tidigare gällande standard.

Villkorade köpeskillingar som utfaller efter att de nya reglerna har börjat tillämpas, men som är hänförliga till förvärv innan den nya standarden börjat tillämpas, hanteras enligt den standard som gällde vid förvärvet. Detta innebär att utfallet av den villkorade köpeskillingen läggs till anskaffningsvärdet för förvärvet och sålunda påverkar goodwill.

Inte sällan förekommer villkorade köpeskillingar till aktieägare som också är anställda i förvärvsobjektet. Beroende på hur ett sådant arrangemang är utformat kan det få olika redovisningsmässiga konsekvenser, antingen som betalning för framtida tjänster, exempelvis som personalkostnader eller som del av den överförda ersättningen för förvärvet. Indikatorer på att en villkorad köpeskillning skulle vara en betalning för framtida tjänster är om den villkorade köpeskillingen uteblir om den anställda slutar innan en viss tidpunkt, lönenivån är lägre än för övriga anställda som inte är aktieägare eller kravet på framtida anställningstid överensstämmer med eller är längre än till tidpunkten för den villkorade köpeskillningens utbetalning.

Det är viktigt att vid upprättande av avtal noggrant undersöka hur delarna i avtalet ska klassificeras, att förstå effekterna av denna klassificering genom att tidigt involvera värderare, redovisningsspecialister och jurister för att kunna planera för den effekt som uppstår när förvärvet genomförts och därefter. Villkorade köpeskillingar beroende på hur villkoren är utformade kan innebära ex. att resultatet belastas med en personalkostnad.

Vilka nya upplysningar måste lämnas i delårsrapporter om rörelseförvärv?

Sedan tidigare kräver IAS 34 Delårsrapportering att upplysningar gällande effekter av förändringar i företagets struktur som exempelvis rörelseförvärv ska lämnas i en delårsrapport. Kraven i IAS 34 på upplysningar om förändringar i företagets struktur har ändrats i viss mån i samband med att de nya reglerna om rörelseförvärv ska börja tillämpas. Detta sker genom att IAS 34 hänvisar till IFRS 3 (2008) som kräver nya upplysningar jämfört med IFRS 3 (2004).

Upplysningar om förändringar i företagets struktur som skett genom rörelseförvärv ska dels lämnas avseende den aktuella perioden men även för förvärv som skett efter rapportperiodens slut, men innan de finansiella rapporterna har utfärdats. Förändringar av upplysningskraven jämfört med tidigare är följande:

- Beskrivning av främsta anledningen till förvärvet och hur det bestämmande inflytande erhöles.
- Uppgift om verkligt värde på total köpeskilling fördelat på ex. kontant reglerat och villkorad köpeskilling.
- Upplysning om avtal om villkorad köpeskilling och tillgångar avseende rätt till gottgörelse med uppgifter om belopp, beskrivning av avtalet samt en uppskattning av intervallet med möjliga utfall.
- För förvärvade fordringar ska uppgifter lämnas om dessas verkliga värde, bruttovärde samt kassaflöden som inte förväntas erhållas. Dessa uppgifter ska lämnas för varje större slag av fordran.
- Uppgifter ska lämnas om eventalförpliktelser som ex. beskrivning av förpliktelsen och förväntad tidpunkt för utflöde. I de fall verkligt värde på eventalförpliktelsen inte kan beräknas på ett tillförlitligt sätt ska upplysning om detta lämnas.
- Upplysning om goodwill som är skattemässigt avdragsgill, dvs. inkråmsgoodwill.
- Uppgift ska lämnas om transaktioner som redovisats separat skilt från förvärvet som ex. avser tidigare affärsupp-görelse, kompensationer till personal och tidigare ägare avseende framtida tjänster, utlägg för transaktionskostnader som säljaren har haft i samband med försäljningen. För dessa typer av transaktioner ska bl.a. en beskrivning av transaktionen och dess belopp lämnas.

- Uppgift om vilken post i rapport över totalresultat som transaktionsutgifter har redovisats i. Uppgifter om emissionsutgifter som inte redovisats som kostnad och hur dessa utgifter redovisades.
- Vid förvärv där dotterbolaget inte blir helägt ska bl.a. uppgift om hur mycket innehav utan bestämmande inflytande uppgår till vid förvärvstidpunkten, om innehav utan bestämmande inflytande har värderats till verkligt värde, vilka värderingstekniker som använts samt viktigaste indata för att fastställa värdet.
- Vid stegvisa förvärv ska verkligt värde på tidigare ägda andelar omedelbart före förvärvstidpunkten anges samt vinst eller förlust som har uppkommit vid omvärdering och var i rapport över totalresultat denna post har redovisats.
- Sedan tidigare finns krav på att lämna upplysning om det resultat som det förvärvade bolaget har bidragit med sedan förvärvstidpunkten. Utöver denna uppgift ska enligt de nya reglerna även information lämnas om intäkterna.
- Om villkorade köpeskillingar förekommer ska uppgifter om förändringar av de villkorade köpeskillingarna under perioden lämnas samt de värderingstekniker och viktiga indata som använts för att beräkna villkorad köpeskilling.

Kraven på att ange det förvärvade bolagets tillgångar, skulder och eventalförpliktelser i enlighet med IFRS omedelbart före förvärvet har utgått. Notera dock att kravet på att ange det förvärvade bolagets tillgångar och skulder såsom de redovisas i förvärvsanalysen kvarstår. En beskrivning av immateriella tillgångar som inte har redovisats skilt från goodwill och varför verkligt värde inte kunde beräknas tillförlitligt har utgått.

Delägda dotterbolag som redovisar förluster

De nya reglerna i IAS 27 innebär att förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande ska redovisas som förluster och negativa poster i rapport över totalresultat. Enligt tidigare regler kunde fordran på "minoriteten" endast redovisas om minoritetsägarna hade ett formellt åtagande att lämna kapitaltillskott och hade ekonomiska möjligheter därtill. Detta krav har nu tagits bort p.g.a. då fokus numera ligger på koncernens tillgångar och skulder som helhet, dvs. inte längre med fokus på ägarintressena i moderbolaget. Innehav utan bestämmande inflytande är en del av koncernens totala egna kapital och därmed ska alla risker och fördelar beaktas. I praktiken innebär detta att posten innehav utan bestämmande inflytande som ingår i posten eget kapital kan redovisas som en debetpost. Detta nya krav att redovisa förluster i delägda dotterbolag kan leda till nyckeltalen kan bli annorlunda jämfört med tidigare.

Ikraftträdande

IFRS 3 Rörelseförvärv (2008) och IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter (2008) ska tillämpas för räkenskapsår som inleds den 1 juli 2009 eller senare. För kalenderårsföretagen innebär detta det räkenskapsår som inleds den 1 januari 2010.

Författare:

David Nilsson
david.nilsson@kpmg.se
Tel: 08-723 95 13

Camilla Persson
camilla.persson@kpmg.se
Tel: 08-723 92 68

Informationen i detta material tillhandahålls av KPMG i Sverige endast i syfte att erbjuda våra kunder allmän information och kan inte ersätta professionell rådgivning i enskilda ärenden. Kontakta någon av våra revisorer eller specialister för professionell rådgivning i varje specifikt fall.

© 2010 KPMG AB, a Swedish limited liability company and a member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity. All rights reserved.